

“AZ ÉPÍTÉSZET ÁLLHAT ERŐS MORÁLIS ALAPOKON”

Andres Lepikkel
Horváth András Dezső
beszélgetett

A müncheni Építészeti Múzeum igazgatója 2014-ben nyitotta meg a *Think Global, Build Social!* című tárlatot a frankfurti Építészeti Múzeumban. A kiállítást több országban újra megrendezték, Budapesten a Goethe Intézet és a Hello Wood közös szervezésében, a FUGA-ban volt látható, idén március végén. A megnyitó után Andres Lepik exkluzív interjút adott az OCTOGON-nak.

Horváth András Dezső: Honnan jött a kiállítás ötlete?

Andres Lepik: Nem hirtelen jött ötletéről van szó, ez egy hosszabb folyamat volt. 2002-ben a Velencei Biennále igazgatója Massimiliano Fuksas volt, tőle származott a kiállítás címe is: „Less Aesthetics, More Ethics” (Kevesebb esztétikát, több etikát). Miután végignéztem a kiállítást, kifejezetten dühös voltam Fuksasra. Egyáltalán miért kell szembeállítani az esztétikát és az etikát? Miért zárják ki egymást? Miért ne segíthetné ez a két dolog egymást? Ezen kívül a kiállításon nem is láttam semmi újat, csak a szokásos sztárépítészek már ismert munkáit. Amikor 2007-ben elkezdtem dolgozni a MoMA kurátoraként, már a fejemben volt, hogy egy olyan tárlatot akarok létrehozni, amely emberközelit és az építészeti kezdeteire utaló projekteket mutat be. A következő évben kitört a gazdasági világválság, ami alapjaiban változtatta meg az építészeti szerepét és egyben alkalmat adott arra, hogy a szociális építészetre irántuk kezdjenek el érdeklődni. A kiállítás végül 2010-ben nyílt meg New Yorkban, azóta megrendezték Frankfurtban és Bécsben, a Goethe Intézet jóvoltából pedig hamarosan Budapest mellett még számos helyre eljuthat a világban.

Magyarországon a szociális építészetről a legtöbben valószínűleg a Hello Woodra asszociálnak, amely a médiában is sokat szerepel és kifejezetten „menő” kezdeményezésnek számít. Mondhatjuk, hogy világszerre egyre „trendibb” a szociális építészeti?

Az elmúlt tizenöt év alapján igen. A sztárépítészekre sokszor jellemző a munkájukban megjelenő folyamatos ismétlődés. Kitaláltak egy egyéni stílust, azt próbálják tűzön-vízen át megvalósítani, miközben az épületeik egy rendkívül szűk elitnek készülnek. A szociális építészeten teljesen

Cassia Coop Training Centre, TYIN Tegnestue Architects, Indonézia, fotó: Pasi Aalto

Csoma szobája projekt, Zangla, fotó: Irimias Balázs

The Green School, bambuszból készült iskolaépület, Bali, fotó: greenschool.org

különbözőek a stílusok, minden épületnél rögtönözni kell, arról nem is beszélve, hogy ezek az épületek csak úgy tudnak létrejönni, ha a helyi közösség és az építészek együtt dolgoznak a helyi alapanyagokból. Ez nem csupán az építészeten jelenik meg trendként, hanem a gasztro-nómiában vagy a divatban is. Talán a válság ráébresztette az fogyasztói társadalom előnyeire, hogy jobban odafigyeljenek arra, amit létrehoznak és amit „fogyasztanak”. Persze a trendiség önmagában még semmire nem elég. Attól például nem lesz öko-tudatos egy épület, hogy rárakunk a tetejére három napelemet.

Szakmailag profitálhat egy építész abból, ha szociális projektekre kezd?
Szakmailag igen, de nem fog tudni megélni belőle. A legtöbben egyetemeken tanítanak és szabadidejükben foglalkoznak a projektekkal, a saját diákjaikat bevonva. Pénzt pedig pályázatokon keresztül, vagy NGO-kat megkeresve szereznek.

Magyar és külföldi építészhallgatóktól is egyre többször lehet hallani, hogy ki akarnak lépni az elméletekből és valódi, kézzelfogható módon akarnak változtatni az őket körülvevő világon. Lehet ez egy generációs megújulás is a korábbi építészeti trendekkel szemben?

Igen, abszolút. Münchenben is tartok órákat az egyetemen, ami után rengeteg diák jön oda hozzám, hogy hol talál olyan irodát, ami ilyesmivel foglalkozik. Én pedig erre sokszor csak azt tudom mondani, hogy nekik maguknak kell ezeket megcsinálniuk. Viszonylag friss programunk a *Design/Build*, amelynek a keretében a diákok az egyetemen végzik el a projekt előkészületeit és a tervezést, aztán kivisszük őket a helyszínre, ahol a helyiekkel együtt elkezdődik a közös munka.

Van kedvenc projektje a kiállításon látható munkák közül?

Diébédo Francis Kéré építész projektje ilyen. Egy kis faluban született Burkina Fasóban, gimnazistaként érkezett Németországba, ahol taxisorfőként dolgozott. Miután leérettségizett, felvették az egyetemre is, mindeközben dolgozott és küldte haza a pénzt a családjának. Aztán a többi építészhallgató meggyőzte, hogy ne pénzt küldjön, hanem inkább építsen egy iskolát a faluban, ahol a gyerekek megtanulhatnak írni-olvasni, ami által nagyobb esélyük lesz munkát szerezni. Amikor hazament a falujába és bejelentette, hogy ő márpedig agyagból fog építeni, a falubéliek gyakorlatilag hülyének nézték. Idejön Európából és egy ilyen

▲
Quinta Monroy lakásépítési projekt, Chile, építés:
Alejandro Aravena; fotók: Cristobal Palma

primitív anyagból akar dolgozni? Pedig neki volt igaza: olyan anyagból kell dolgozni, ami olcsó, könnyen fenntartható, könnyen szállítható. Az iskola építésében mindenki részt vett, a közösség magáénak érezte az épületet, nem egy ENSZ-projektnek, amit ők csak kívülről néznek. Az iskolába aztán annyira sok gyerek akart járni, hogy Kérének ki kellett bővítenie az épületet.

Monoron is hasonló elvek alapján működik a biobrikett-üzem.

Monor remek példa arra, hogyan lehet egy közösségben építészként részt vállalni. A városban található romtelepen számos egyéb probléma mellett állandó nehézség a fűtés a téli hónapokban. A biobrikett-üzemben a helyiek maguknak készíthetik el a fűtőanyagot. Az építészek

folyamatos kapcsolatban állnak azokkal, akik használják az épületet, és bár sok energiát és időt kellett befektetni, az üzem egyértelműen pozitív irányba lendítette a helyi közösség életét.

Lehet valódi, működőképes eszköze az építészet annak, hogy csökkent-sük a világban lévő társadalmi egyenlőtlenségeket?

Ez egy nagyon nehéz és komplex kérdés. Azt gondolom, hogy az építészet igenis állhat erős morális alapokon. Ha az építészek létrehozhatnak egy olyan platformot, ahol meg tudnak egyezni a közös morális alapokban, ha nem feltétlenül az anyagi érvényesülést keresik és ezzel minél többen tudnak azonosulni, akkor lesz változás.

Biobrikett szárító, Monor, fotó: Boczán Zsófia

Edzett üvegfalak,
keret nélküli nyíló
és tolóajtók,
egyedi méretű
zuhanykabinok,
üvegkorlátok és járható
üvegfelületek

DUALGLASS

Egyedi zuhanykabinok:
Mala Garden, Regency, Atlantisz,
Aurora, La Riva, Liszkay Pincészet

Tárolók, vitrinek:
Jurisics vár, Aquincum Múzeum,
Szántó Kovács János Múzeum

Üvegportálok:
Vodafone, Dockyard, Játék-Vár

Dual Glass Kft.
2243 Kóka, Nagykátai út 133.
info@dualglass.hu
www.dualglass.hu
70/398-4845